

*València
València
València
Turisme

els serrans

comarques de la província de València

ELS SERRANS

Embassament de Benaixeve

La comarca dels **Serrans** és una de les comarques més abruptes de la Comunitat Valenciana, travessada pel riu Túria, que discorre en uns quants trams encimbellat per gorges o congosts estretíssims que resulten d'un valor paisatgístic altíssim. El cor geogràfic de la comarca és l'embassament de Benaixeve. En aquesta comarca es troben algunes de les muntanyes més elevades de la província de València als contraforts de la serra de Javalambre i es conserven algunes de les més importants masses forestals de la Comunitat Valenciana.

Església de Xelva

Ens trobem amb una comarca molt extensa (1.392 km²), la segona més gran de la Comunitat Valenciana. El seu territori és ideal per a la pràctica d'activitats com el senderisme, el muntanyisme, l'escalada, el piragüisme, el cicloturisme o el turisme eqüestre. El patrimoni historicoartístic és important en aquesta comarca. El balneari de Verche es localitza a la comarca, que té, a més, importants al·licients gastronòmics, i s'hi produeixen vins de qualitat, sobretot a l'Alt Túria, al Villar i a Pedralba. Encara que la densitat demogràfica n'és baixa, la densitat de paratges bells hi és una de les més elevades.

Patrimoni Historicoartístic

Aquesta comarca va estar habitada des dels temps més remots de la prehistòria, tal com ho acrediten jaciments arqueològics com els del Tío Escribano a **Titaigües** o Los Corrales de Silla a **Toixa**.

De la dominació romana queden restes a **Alpont**, al castell i en alguns llocs de la població i, sobretot, als termes municipals de Calles i **Xelva**, on s'alça el monument més representatiu de tota la comarca, l'aqüeducte romà de Peña Cortada, una important obra d'enginyeria hidràulica emmarcada en un paratge de bellesa singular.

A l'època àrab corresponen part de les restes del castell de Xulilla, de la que va ser gran fortalesa d'Alpont, de la torre del Cortijo d'**Aras de los Olmos** o barris sencers del nucli antic de Xelva, com Be-

Andilla

nacacira, l'Arrabal i l'Azogue, que conserven la primitiva estructura urbana musulmana. En el temps de dominació àrab, **Alpont** va ser capital d'un petit regne taifa, que ocupava part dels Serrans i on es va arribar a encunyar moneda pròpia. Alpont conserva un important patrimoni historicoartístic, al qual corresponen tant les restes del castell, construït sobre un enorme penyal, com l'església parroquial (del segle XIV, amb campanar octogonal), el forn medieval, on s'ubica actualment el Museu Etnològic i Històric i l'antiga Aljama (seu actual de l'Ajuntament). Als afores d'Alpont es conserva l'aqüeducte gòtic de Los Arcos. El Museu Paleontològic i el jaciment visitable d'empremtes de dinosaures, completen la visita a Alpont.

Cal destacar-hi les activitats exercides amb la paleontologia, amb excavacions in situ cada any, el taller de recuperació de fòssils i les visites a les icnites de fa 140 milions d'anys.

A **Xelva** destaca la gran església parroquial de Mare de Déu dels Àngels, igual que a Toixa. També mereixen ressaltar-se les esglésies d'**Andilla**, amb una valuosa col·lecció de teles del pintor Ribalta, i la del **Villar**. A l'aldea de Corcolilla (Alpont) es venera la imatge de la Mare de Déu de la Consolació que, asseguren, és la més antiga de la Comunitat Valenciana. Entre les ermites de la comarca esmentarem el santuari de la Mare de Déu del Remei (Xelva), el santuari de Santa Caterina (Aras de los Olmos) o l'ermita de la Santa Creu (antiga mesquita de Xelva). Finalment, recomanem la visita al Museu d'Art Modern Pedralba 2000.

Naturalesa i medi ambient

Bona part dels paratges naturals de la comarca estan situats vora el llit del riu Túria, que penetra pel terme municipal d'Aras de los Olmos. En alguns trams el riu Túria avança canalitzat entre impressionants muralles rocoses i forma congosts i gorges espectaculars. L'embassament de Benaixeve, que es va concloure el 1955, emmagatzema grans reserves d'aigua destinada a València i alhora ha transformat el gran llac artificial en una de les principals imatges turístiques de l'interior de la Comunitat Valenciana i en un escenari idoni per a la pràctica del piragüisme. Aigües avall del Túria es va construir, dotze anys després, l'embassament de Loriguilla.

Entre els múltiples paratges situats als voltants del riu Túria en podem destacar alguns: Los Rubiales, La Caballera i Los Conquetes, Fuente de la Araña, Los Antolines, el Molino del Marqués o el Agua de Tomás a Aras de los Olmos; Fuente del Cañizar, La

Alpont

Juncanilla, Fuente del Rebollo i La Tosquilla a Titai-gües; Los Felipes, Zagra, Las Olmedillas, Fuente de Cupido o La Tartalona a Toixa; Los Grilluelos, Charco Negro, Valdeserrillas, La Pardala, Fuente de Muñoz o Fuente de la Muela a Benaixeve; el Molino Puerto, Bercuta, Caídas de Barchel o Fuente Barraquera a Xelva; Puente Alta a Calles, i els congosts del Túria al seu pas per Xulilla (amb parets verticals de 160 metres de desnivell i 10 metres d'amplària) amb el Charco Azul i el Salto a Xulilla.

En recomanem uns altres paratges com: el pic del Remedio a Xelva (1.053 m), la Muela de Santa Catalina a Aras de los Olmos (1.135 m), el barranc d'Arquela a Alpont, El Azud a Toixa, i la Peña Roya, la Peña del Mosén i la Montaña de la Muela a Xulilla.

El paisatge i l'orografia de Sot de Xera constitueixen un recurs natural important, i s'hi troben paratges

de gran atractiu i bellesa, per la qual cosa és lògic pensar en la idoneïtat del territori per a practicar esports vinculats amb la naturalesa: senderisme, muntanyisme, escalada, cicloturisme, etc., a més de trobar-se al seu terme el Parc Natural de Xera-Sot de Xera.

Esports de naturalesa

El principal dels camins que creuen els Serrans, en sentit de nord a sud, és el GR-7, que penetra a la comarca pel terme municipal d'Andilla, procedent de Begís (a l'Alt Palància castellonenc), prossegueix per Valseco i la Rambla de Alcotas en direcció a Xelva i passa entre la Peña Cortada i la Fuente de la Gitana, als peus del pic del Remedio. El GR-7 continua cap a Benaixeve per La Mozaira, Bercuta i Las Caídas de Barchel. Després de superar l'embassament de Benaixeve i passar vora el Centro de Vacaciones Embalse de Benagéber i la població de Benaixeve, el GR-7 es dirigeix cap als termes municipals de Xera i Requena.

Nombroses sendes de breu recorregut ressegueixen la comarca, entre elles el PRV 93 (Xelva-La Mozaira), el PRV 91 (Xelva-Pic del Remedio-Rambla de Alcotas), PRV 92 (Xelva-Aqüeducte romà de Peña Cortada). A Sot de Xera hi ha també rutes de senderisme: Sot de Xera-El Justal, Sot de Xera-Las Toscas, Sot de Xera-Sierra de Enmedio, Sot de Chera-Cuesta Larga-Fuente Fetge.

Els amants de l'escalada tenen a les escarpades muralles rocoses situades vora les gorges del Túria i a la Mola del Castell de Xulilla un emplaçament ideal per a aquesta activitat.

El piragüisme es pot practicar en qualsevol dels dos embassaments situats a la comarca.

*València
València
València
Turisme

**Patronat Provincial
de Turisme**

Avellanas, 14-2-D
46003 Valencia
Tel. 963 887 221
Fax. 963 887 220
patronato.turismo@dival.es
www.valenciaturisme.org

Xarxes socials

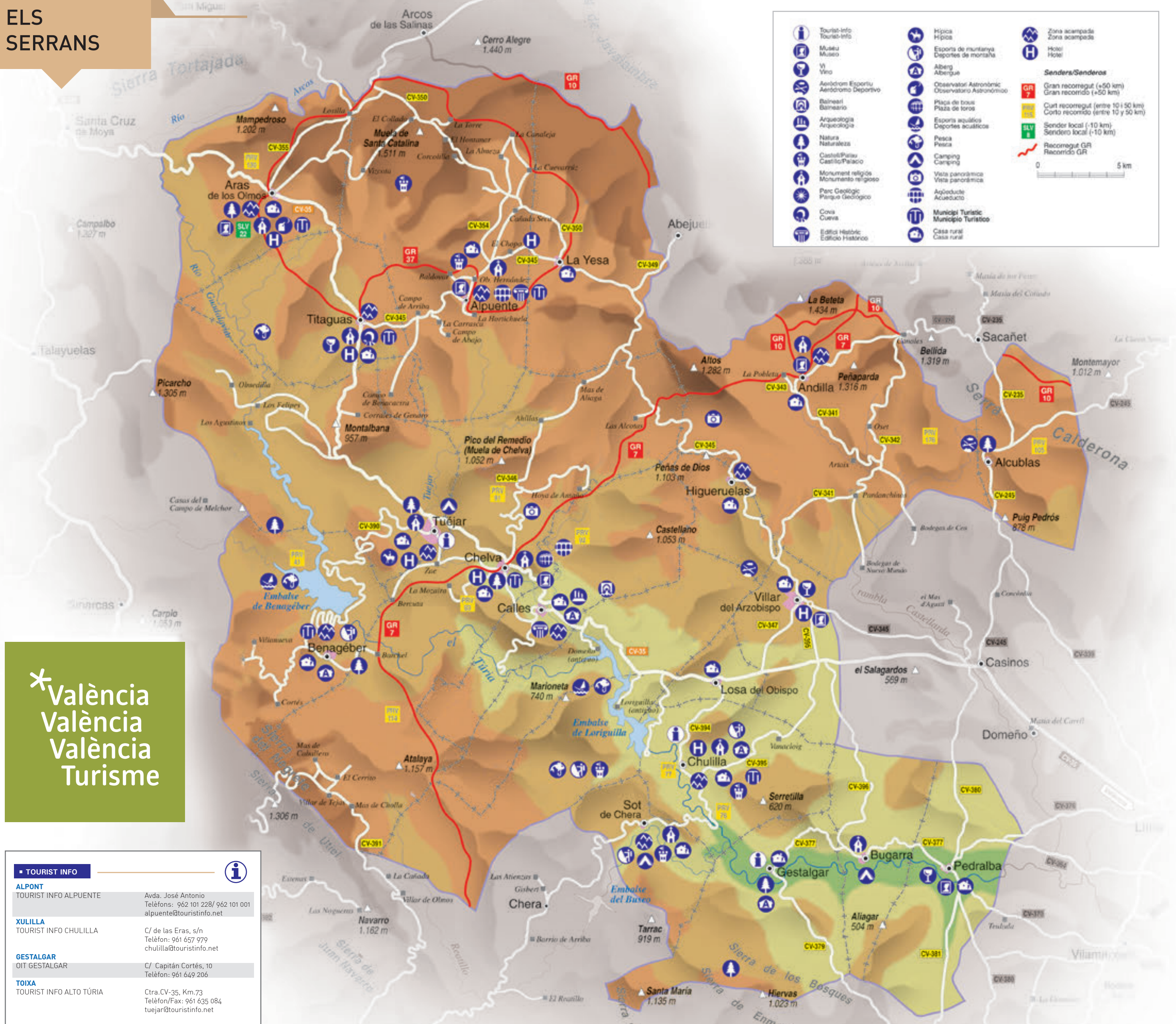
 valenciaturisme
 @valenciaturisme
 @valenciaturisme

© 2016. Edita, textos i fotos:
Patronat Provincial de Turisme

*València
València
València
Turisme

TOURIST INFO	
ALPONT TOURIST INFO ALPUENTE	Avda. José Antonio Teléfono: 962 101 228/ 962 101 001 alpuente@touristinfo.net
XULLILLA TOURIST INFO CHULLILLA	C/ de las Eras, s/n Teléfono: 961 657 979 chullilla@touristinfo.net
GESTALGAR OIT GESTALGAR	C/ Capitán Cortés, 10 Teléfono: 961 649 206
TOIXA TOURIST INFO ALTO TÚRIA	Ctra. CV-35, Km.73 Teléfono/Fax: 961 635 084 tuejar@touristinfo.net

Tourist-Info	Hípica	Zona acampada
Museo	Esports de muntanya	Hotel
Vi Vino	Alberg	Senders/Senderos
Aerodrom Esportiu	Observatori Astronòmic	Gran recorregut (+50 km)
Banyer	Plaza de toros	Gran recorregut (+50 km)
Arqueologia	Esports aquàtics	Curt recorregut (entre 10 i 50 km)
Natura	Pesca	Corto recorregut (entre 10 i 50 km)
Castell/Palaus	Camping	Sender local (-10 km)
Monument religiós	Vista panoràmica	Sendero local (-10 km)
Parc Geològic	Arqueducte	Recorregut GR
Cova	Municipi Turístic	Recorregut GR
Edifici Històric	Casa rural	Recorregut GR

La gastronomia és, com en altres zones de l'interior, forta i poderosa. L'olla és un dels plats presents en la majoria dels municipis de la comarca, variant-ne els ingredients en funció de l'estació de l'any i dels productes locals que s'empren en l'elaboració: **olla xurra**, **olla de poble** i **olla de penques**. Les **farinetes**, les **miques**, el **gaspatxo manxec** i els plats derivats de la matança del porc, junt amb els embotits casolans, completen la gastronomia típica de l'interior que, regada amb els excel·lents vins blancs de l'Alt Túria i els vins del Villar i Pedralba, adquireix un sabor diferent en tots i cada un d'aquests plats suculentos.

L'artesania de la comarca està conjugada per l'acció de la naturalesa i l'home, la producció d'**oli d'alta graduació** és molt apreciada pels grans amants de la cuina, i la comarca té diverses cooperatives per a elaborar-ne.

FESTES

El calendari festiu de la comarca s'inicia amb la celebració de **sant Antoni Abat** (17 de gener) en gran part de les poblacions. Un parèntesi en les festes religioses l'ocupa el **Carnestoltes**, cada vegada més arrelat a zona, principalment al Villar, on se celebra d'una manera molt peculiar.

El **Canto de los Mayos de Xelva** (30 d'abril), les **romeries d'Aras de los Olmos** (25 d'abril), les Alcubles, Andilla i Pedralba, i les **festes patronals d'Alpont** (maig), donaran pas a les festes d'estiu, amb les celebracions de **la Mare de Déu d'Agost** com a principal festivitat (entre les quals destaca la de Toixa, amb l'**Entrada del Moro**, cada cinc anys), que completen així la infinitat de festes i celebracions que se succeeixen al llarg de tot l'any. Titaigües celebra les festes patronals durant la primera desena de setembre i cada set anys tenen lloc les anomenades **fiestas gordas**.

